

Tjänsteställe, handläggare
Specifika samverkansrådet för folkhälsa

Datum
2020-12-01

Sekreterare
Linnéa Hedkvist

Protokoll specifika samverkansrådet för folkhälsa

Tid: Fredag den 20 november 2020 kl 13.00-16.00

Plats: Digitalt via Zoom

Vid protokollet

Linnéa Hedkvist
Sekreterare

Justerat: 2020-12-02

Ewa Sundkvist
Ordförande

Mathz Eriksson
Justerare

Närvarande ledamöter:

Hans Sedström	Askersunds kommun
Örjan Andersson	Degerfors kommun
Veronica Wallgren	Hallsbergs kommun
Bella Maria Kronman	Hällefors kommun
Martin Hårsmar	Karlskoga kommun
Annica Sjöqvist	Kumla kommun
Nils Olof Tivemyr	Laxå kommun
Berth Falk	Lekebergs kommun
Mathz Eriksson	Lindesbergs kommun
Ronnie Edvardsson	Ljusnarsbergs kommun
Tom Rymoén	Nora kommun
Per Åke Sörman	Örebro kommun
Kristin Lundström	Örebro läns bildningsförbund
Unnur Tryggvadóttir Nordell	RF-SISU Örebro län
Behcet Barsom	Region Örebro län
Ewa Sundkvist	Region Örebro län

Tjänstgörande ersättare:

Ulla Kalander Karlsson Ljusnarsbergs kommun

Övriga närvarande:

Ingmar Ångman	Region Örebro län
Anna Jakobsson	Region Örebro län
Linnéa Hedkvist	Region Örebro län
Johanna Häll	Region Örebro län, punkt 5
Ida Broman	Region Örebro län, punkt 5
Carina Persson	Region Örebro län, punkt 6
Ida Varg	Karlskoga kommun, punkt 6

Postadress
Region Örebro län
Regional utveckling
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 1, Örebro
Tel: 019-602 70 00
Organisationsnummer: 232100-0164

Annika Karlsson Juliusen
Maria Norlin

Sydnärke folkhälsoteam, punkt 6
Region Örebro län, punkt 6

1. Mötet öppnades

Ordförande Ewa Sundkvist hälsade de närvarande välkomna till dagens möte.

2. Val av justerare utöver ordförande

Mathz Eriksson utsågs till justerare.

3. Godkännande av dagordning

Förslaget till dagordning godkändes.

4. Föregående mötes protokoll

Protokollet från föregående möte den 11 september lades till handlingarna.

5. Handlingsplan psykisk hälsa i Örebro län 2020 – 2023

Johanna Häll och Ida Broman presenterade Handlingsplan för psykisk hälsa som i oktober antogs av chefsgrupp folkhälsa och chefsgrupp för social välfärd samt vård och omsorg.

Syftet med planen är att möjliggöra ett brett, långsiktigt och hållbart utvecklingsarbete inom området psykisk hälsa samt att skapa en gemensam bild av länsövergripande målområden, utmaningar och behov.

Att förbättra den psykiska hälsan är en komplex utmaning som kräver kraftsamling av en mängd olika aktörer i region, kommuner och civilsamhället eftersom ingen enskild aktör har ensam lösningen på problemet. Alla aktörer måste samverka. Viktigt är att ha medborgarnas fokus och se dem som en resurs i arbetet. Delaktighet är en grundläggande aspekt i personcentrerad vård och människor måste ges möjlighet att själva skapa hälsa i sina liv. Vården och samhällets stöd och insatser behöver ställas om, komma närmare människor, bli mer jämlika, jämställda och tillgängliga. För att uppnå detta krävs samarbete, samordning och samverkan.

I handlingsplanen finns tre olika målområden med delområden:

Ett mer hälsofrämjande samhälle och levnadssätt

- Arbete som bedrivs efter bästa tillgängliga kunskap
- Öka kunskap om och minska stigma kring psykisk ohälsa
- Corona pandemin – effekter nu och framåt
- God psykisk hälsa hos befolkningen

Individer rustade för att nå sin fulla potential och välmående

- En god vård och omsorg nära medborgarna
- Tillgängligt och tidigt stöd för personer med psykisk ohälsa
- Hela samhällets suicidprevention
- Brukare och patienter som medskapare

Hållbara stöd till de som behöver

- Samordnat stöd för personer med psykisk ohälsa och komplex problematik Kopplat till handlingsplanen finns länsgemensamma medel som kan användas för att stödja följande utmaningar:
- Personer med samsjuklighet, insatser för att skapa goda förutsättningar för samverkan
- Brukare och patienter som aktiva medskapare av vården, en mer personcentrerad vård
- En nollvision för suicid, suicidprevention

Chefsgrupp social välfärd samt vård och omsorg ansvarar för fördelning av dessa pengar. Medel för 2020, ca 8,3 miljoner kr, har fördelats till första linjen (4,3 mkr), samordnad planering (2,6 mkr) och gemensam kompetensutveckling (1,4 mkr).

I efterföljande diskussion ställdes frågan varför handlingsplanen inte behandlats politiskt. Bakgrunden till detta är beslut i regionstyrelsen om att överlämna de nationella samverkansmedlen till område Välfärd och folkhälsa för arbete med insatser inom området.

Önskemål lämnades också om att fortsättningsvis skapa mer samverkan kring medel som tilldelas kommunerna, regionen och länsgemensamt. Detta tas med inför arbetet med 2021 års medel där besked väntas i december 2020.

Därmed ställde sig specifika samverkansrådet bakom dokumentet.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

6. Tema: Barn och unga – Måluppfyllelse i skolan

Måluppfyllelse i skolan är ett av tre prioriterade insatsområden i Handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa.

Liv & hälsa ung 2020 och 2021

Carina Persson, epidemiolog staben för hållbar utveckling, presenterade resultaten från skolundersökningen Liv & hälsa ung som senast genomfördes i februari – mars 2020. Resultaten finns tillgängliga via Region Örebro läns [hemsida](#) både som digital rapport och som diagram- och tabellbilagor. Carina presenterade resultat för olika delområden; självskattad hälsa, psykisk hälsa, trygghet, levnadsvanor, delaktighet, skola (samband med måluppfyllelse) samt framtidstro. Resultaten visar skillnader mellan olika grupper som kön, ålder och geografi. Flickor rapporterar sämre självskattad hälsa, psykisk hälsa, trygghet, fysisk aktivitet, sömn och framtidstro än pojkar. Andelen unga som inte druckit alkohol och som röker dagligen har över tid en positiv utveckling. Däremot har andelen unga som tar avstånd från påståendet att det är OK att använda cannabis minskat över tid med en lägre andel pojkar än flickor. Andelen

elever som tycker att de har stora möjligheter att föra fram åsikter till de som bestämmer i kommunen är överlag låga och varierar mellan 14-20 procent för flickor och 17-25 procent för pojkar. Andelen som vill vara med och påverka i frågor som rör sin kommun är högre, 41-46 procent för flickor och 33-41 procent för pojkar. De frågor som eleverna uppger att de vill påverka är t ex skolan, skolmaten, vad pengar läggs på, och bussar.

Carina presenterade också samband mellan de elever som angett att de har godkända betyg och olika faktorer som självupplevd hälsan, om man litar på sina föräldrar när det verkligen gäller samt fysisk aktivitet där godkända betyg visar ett positivt samband med faktorerna.

Andelen unga som ser ganska eller mycket ljust på framtiden för sin egen del ligger runt 80 % för både pojkar och flickor. Andelen som ser ganska eller mycket ljust på framtiden för världen i stort är betydligt lägre, 26 procent för flickor och 35 procent för pojkar. De viktigaste framtidsfrågorna som eleverna anger för personlig del är jobb, familj och utbildning och för världen i stort klimatet, miljön och krig/fred.

Carina informerade om att fler digitala rapporter samt analyser och rapporter på länsnivå, utifrån Liv & hälsa ung 2020, är under framtagande. En "Coviduppföljning" av Liv & hälsa ung planeras i februari – mars 2021 med ett mindre frågebatteri och i färre antal skolor än 2020.

Ett pilotprojekt pågår som innebär att en Liv & hälsa ung-undersökning genomförs i sarskolan i Karlskoga och Örebro kommuner under våren 2021.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

Psykisk hälsa MHFA

Ida Varg från folkhälsoteamet i västra länsdelen presenterade arbetet med MHFA (Mental Health First Aid/Första hjälpen till psykisk hälsa) i västra länsdelen. Arbetet inleddes som en regional satsning 2017 och flera Första hjälpen-instruktörer utbildades. Syftet med arbetet är att sprida kunskap om psykisk ohälsa och sjukdom för att på så sätt minska fördomar och stigmatisering. Material finns för barn och unga, vuxna samt äldre.

I västra länsdelen har man riktat in sig på de som möter ungdomar i åldern 12-20 år. Man bjuder in alla som möter ungdomar i sin profession – socialtjänst, skolpersonal, elevhälsa, kyrkan, polis, hälso- och sjukvård osv.

I ungdomsutbildningen finns avsnitt om ungdomsutveckling, ätstörningar och reaktion vid traumatiska händelser hos ungdomar.

Organisationen i västra länsdelen består av styrgrupp, arbetsgrupp och samordnare för arbetet.

Trots utbildade instruktörer har metoden av olika skäl inte spridits över hela länet. Ett förslag från regionens suicidpreventiva samordnare om att utveckla arbetet i hela länet kommer att diskuteras vid ett kommande möte med styrgruppen för psykisk hälsa.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

Psykisk hälsa YAM

Annika Karlsson Juliussen, Sydnärkes folkhälsoteam, presenterade arbete med en förstudie för att bygga upp organisation för och introducera det suicid-förebyggande programmet YAM (Youth Aware of Mental health) i länets skolor. Uppdraget, som kommer från chefsgrupp folkhälsa, innebär att en arbetsgrupp ska lämna förslag till hur arbete med YAM kan organiseras i länet (användning av metoden, utbildning, stödfunktioner, ekonomi etc). Förslaget ska vara utformat så att det innehåller ett långsiktigt hållbart arbets sätt.

YAM är ett hälsofrämjande och förebyggande universellt evidensbaserat program som riktar sig till årskurs 7 och 8 (13-17 år). Fem träffar genomförs på tre veckor och träffarna hålls av utbildade YAM-instruktörer. Syftet med YAM är att eleverna ska få kunskap om psykisk hälsa, främja diskussion och färdighet i att möta livets svårigheter samt utveckla förmågan att kunna handskas med egna och andras känslor.

Forskningen visar att programmet minskar nya fall av självmordsförsök och nya fall av allvarliga självmordstankar med 50 % och minskar nya fall av depression med 30 %. YAM har påvisad fortsatt effekt efter att programmet är slut. Arbetsgruppens förslag för Örebro län innebär att målgruppen är elever i årskurs 8, totalt ca 3 400 elever i länet, att 20 instruktörer utbildas, att fem samordnare utses och att olika styr- och arbetsgrupper utses. Finansiering planeras ske med läns gemensamma medel för psykisk hälsa och suicidprevention samt med lokala medel. Ett pilotprojekt i några skolor föreslås ske under perioden mars 2021 – februari 2022.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

Barnkonventionen som lag. Samtal kring vad som pågår i kommunerna och regionen. Hur kan vi stärka arbetet tillsammans och hur kan vi samverka?

Riksdagen beslutade 2018 om att inkorporera barnkonventionen in i den svenska lagstiftningen samt om ett kunskapslyft för att höja kompetensen om konventionen. Beslutet trädde i kraft 1 januari 2020. Maria Norlin presenterade det läns gemensamma arbetet med barnkonventionen. Sedan 2019 finns ett regionalt nätverk för barnets rättigheter där länsstyrelsen är sammankallande och länets kommuner, RF-SISU och Region Örebro län ingår. Syftet med nätverket är att möjliggöra information, kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Under hösten 2020 har två seminarier arrangerats; dels om barnkonventionen och juridik, dels om barnets rättigheter i samhällsplaneringen. Under våren 2021 planeras aktiviteter kring barns hälsa med koppling till covid-19.

Diskussioner fördes om hur arbetet med barnkonventionen genomförs på det lokala planet. Exempel som nämndes är en lokal arbetsgrupp i Kumla kommun, lokala utbildningar i Karlskoga kommun samt barnchecklistor i Karlskoga, Lindesberg och Nora. Region Örebro län arbetar också med barnrätt som genomsyrande perspektiv som beslutsunderlag.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

7. Uppföljningsdag 2020-02-28 samt motsvarande dag 2021

Linnea Hedkvist presenterade sammanställning och resultat av de diskussioner som fördes under uppföljningsdagen av överenskommelser om samverkan för god, jämlik och jämställd hälsa den 28 februari 2020.

Under förmiddagen genomfördes en konferens för länets folkhälsoarbetare och under eftermiddagen en konferens för personer i lednings- och styrfunktioner för länets folkhälsoarbete, inkl det specifika samverkansrådet för folkhälsa.

Under eftermiddagen ställdes frågor om vilka konkreta möjligheter och utmaningar man såg i samverkansarbetet för en god, jämlik och jämställd hälsa. Analysen visar att när det gäller möjligheter handlade de flesta svaren om samverkan och kraftsamling, konkreta insatser och arenor samt kunskap och analys. När det gäller utmaningar handlade de flesta svaren om samordning och samverkan, styrning ledning och prioritering samt ekonomi och resurser. En ny uppföljningsdag planeras under våren. Tidpunkt och omfattning är ej fastställt ännu.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

8. Aktuellt inom folkhälsoområdet

Pandemins effekter på folkhälsan

Linnea Hedkvist rapporterade om att arbete pågår både nationellt, regional och lokalt för att analysera vilka effekter som pågående pandemi kommer att ha för befolkningens hälsa.

Mötesplats Social hållbarhet

Mötesplatsen genomför en digital konferens den 20 januari 2021 kl 9-13. Temat är "Vad händer nu? Ställer vi tillbaka eller ställer vi om? – i skuggan av covid 19"

SKR Strategi för hälsa

SKR genomför inom ramen för Strategi för hälsa ett digitalt studiebesök den 27 november kl 10.30 – 11.30 med temat "Samverkan i Örebro län kring systematiskt analysarbete". Medverkar gör representanter från Örebro kommun, RF-SISU och Region Örebro län.

Dans för hälsa

Ett erbjudande har utgått från Region Örebro län till kommunerna i länet om ett systematiskt utvecklingsarbete kring metoden Dans för hälsa. Det långsiktiga målet är att förbättra unga flickors psykiska hälsa och öka måluppfyllelse i skolan. Kommunerna erbjuds utbildning av instruktörer, processtöd i framtagande av implementeringsplan samt startbidrag för implementering av metoden. Dans för hälsa är en evidensbaserad metod för att stärka psykisk hälsa hos unga. Metoden handlar om att regelbundet erbjuda kravlös dans till elever med lättare psykisk ohälsa. Regelbunden dansträning kan därmed ses som en strategi för att förebygga och behandla nedstämdhet och depression hos skolungdomar

Ny skrift: "Föräldraskapsstöd som strategi för barns måluppfyllelse i skolan i Örebro län"

Välfärd och folkhälsa har tagit fram en skrift för att belysa föräldraskapsstödet betydelse för att barn och unga ska nå måluppfyllelse i skolan. Skriften bifogas protokollet.

De bilder som visades under mötet bifogas protokollet.

9. Rapport från chefsgrupp folkhälsa

Ingmar Ångman rapporterade. Sedan föregående möte har chefsgruppen hållit ett möte. Aktuella frågor var bl a Handlingsplan psykisk hälsa samt en workshop kring gemensamma aktivitetsområden för samverkan i länet vilka ska beslutas vid chefsgruppsmöte den 10 december.

10. Frågor att lyfta till kommande möten

Önskemål framfördes om temat rörelse för barn och unga och hur samverkan mellan kommunerna och RF-SISU kan utvecklas. Önskemål också om rörelse för barn och unga med funktionsnedsättningar med frågeställningen hur Coronapandemin har påverkat.

11. Möten 2021

Rådet beslutade att 2021 års möten ska hållas:

5 februari 13-16

21 maj 9-12

17 september 13-16

19 november 9-12

12. Mötet avslutas

Ordförande Ewa Sundkvist tackade mötesdeltagarna för visat intresse och avslutade mötet.